

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Szerkesztői iroda: fűtca, 203. szám.

Idő intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:

Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.

Idő intézendő minden előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár:

vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

HIRDETÉSI DÍJ:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyitár minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Előfizetési felhívás

EPERJESI LAPOK

társadalmi s gazdasági hetilapra.

Előfizetési feltételek.

Egész évre	4 frt
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

Az előfizetési pénzek az **Eperjesi Bank-egylet könyvnyomdájába** intézendők.

Vidéki előfizetések legcélszerűbben postaltalvánnyal eszközölhetők.

Rend és szabadság az igazgatásban.

Berzeviczy Albert értekezése az államtudományok tudorává lett fölvatása alkalmából.

(Folytatás.)

Az államhatalom tevékenységének módja és jellege nem lehet egyenlő az igazgatás minden ágaiban; míg a rendészet, pénzügy, katonai igazgatás és jogszolgáltatás terén működése egyenesen s közvetlenül intézkedő s parancsoló, szükség esetén kényszerrel is ható, addig a kultur- és közgazdasági igazgatásban legnagyobb részt csak közvetett, támogató és segélyző, mely az egyéni s társulati szabadság és szabad mozgathatásnak tág tért enged.¹⁾

Óvakodják tehát az állam a társadalom oly intézményeibe, melyek gondozása és vezetése alól természetük szerint kivonják magukat, közvetlenül belényulni; vallás, erkölcs, művelődés, ipar, kereskedelem, a fejlettség bizonyos fokán, mint oly tényezők jelentkeznek, melyek csupán szabad működésük biztosítását igénylik az államtól, nem pedig azt, hogy e működésükre intézőleg behatván, ezáltal azt vagy saját előnyére kizsákmányolja, vagy, míg védeni akarja, megakasztja, megromsra szerveket.²⁾

Kárhuzatos egyáltalán minden kényszerítő befolyás, mely az egyéni szabadság körére, az egyéni hajlamok és érzületekre gyakoroltatik; „többet nyer az emberiség az által, ha megtűri, hogy mindenki saját tetszése szerint éljen, mintha arra kényszeríti az egyest, hogy mások tetszéséhez alkalmazza életmódját.”³⁾

E mellett az államigazgatás ez elvek szem elől tévesztése által könnyen kivihetlenségekbe bonyolódik s végre vagy saját kárára működik, vagy utjáról letérni kényszerülven legyőzöttnek mutatja magát s tekintélyét kockáztatja; tehát: „a mit tennie nem lehet, azt nem is szabad tenni akarnia.”⁴⁾

Mihelyt valamely népet értelmisége, politikai fejlettsége arra képesít, nyitassék ut neki az önkormányzat által részestülhetni az állam igazgatásában; erre kis körben kell dűbb megérnie, joga észszerű gyakorlásába beleszoknia, s csak ha ily módon szabadságával mérséklettel élni megtanult, fogja a szabadelvű alkotmány intézményeit önmaga veszélyeztetése nélkül élvezhetni.

„Földolog — így szól a többször említett francia író — megértetni minden polgárral, hogy ügyeit saját magának kell intéznie; ha a polgárok képesek lesznek saját községök, egyházuk, iskolájuk ügyeit végezni, akkor tudni fogják hazájok ügyeit is intézni.” Ez szűli azon állapotot, hol „mindenki tudja, hogy csupán önmagára számíthat; ha kórházat, hidat, iskolát kell építeni, mindent a polgárok végzik; nem fordulnak a kormányhoz alamizsnáért, hogy adjon nekik egy pár forintot abból, amit a közpénztárba befizetnek.”⁵⁾

E mellett a politikusknak azon, nagy horderejű körülményt is szem előtt kell tartania, hogy a helyi, vidéki és testületi érdekek nemcsak sokkal célirányosabban és biztosabban, de mindig

sokkal jutányosabban is szoktak maga a helység, vidék és testület által gondoztatni és előmozdítani. „Mindazon kiadásoknál — mondja *Eötvös* idézett művében — melyek szigorúan véve a község, a megye vagy a vallási s másnemű társulatok körét illetik, ezek jóval nagyobb igényekkel állnak elő, ha e kiadásokat az állam vállalta magára.”

Az önkormányzatban nyilvánul a nép nagykörúsága, benne rejlik a végrehajtás szabadsága, vagyis részvétel az állam cselekvőségében, mely maga az állami igazgatás működésének korlátjával azon elvet szabja, hogy „a közületnek sohasem szabad az egyesnek azt nyújtania, a mit ez saját erejéből magának megszerezni képes,” és hogy „a közületben is minden egyén önálló személyiség marad.”⁶⁾

Hol az önkormányzat intézménye nem lón octroyirozva, de a nép hajlamai, szellemi erői fejlődésével párhuzamosan s természetének megfelelőleg fejlett ki, ott a rend fölforgatásától, az autonóm közegek tulkapásától vagy a közgazgatás elhanyagoltatásától tartanunk nem kell; ott az állampolgár sokkal inkább fog ragaszkodni a fennálló rendhez, melynek áldásait élvezi, semhogy a szabadságával visszaéléstől nem tartózkodnék, sokkal inkább fogja tulajdon becsét és jelentőségét érezni, semhogy kötelességeiről könnyelműen megfeledkezne, ami ugvis első sorban reá hozna kárt.

Az eddigiekben inkább *alaki* szempontból tárgyalt igazgatás, — vagyis itt szorosabban jelölve meg: a *beligazgatás, közigazgatás, anyagi* oldalát tekintve, mindenekelőtt az állampolgárok személyi életével lép viszonyba⁷⁾. E körben a rend és szabadság követelményeinek harmonikusan megfelelő igazgatás föelvé szükségkép az leend, miszerint mindenütt biztosítsa a közérdek érvényesülését a magánérdekkel szemben, ott hol ezek összeütközésbe jönnek; kényszernek helye csak alacsony műveltségi fokon s ott leend, hol a közveszély szigorú és gyors eljárást parancsol; továbbá oly ügyekben, melyek a magasabb céljait szem előtt tartó állam gyámkodó beavatkozását teszik szükségessé, mint például a *tankényszer az elemi oktatásban*.

A modern politika rég elvetette a közvetlen befolyás azon nemeit, melyek ezelőtt némely államhan a népesedési viszonyokkal szemben divatoztak; joggal mondja *Kaucz*, hogy a kivándorlást megtiltó állam önmagát börtönné alacsonyítja; az eszketésekre irányuló behatás szintén rendszerint a legviszásabb eredményeket szűli. A magasabb szakoktatásban a *tanulási és tanítási szabadság* elutasíthatlan követelmény, de örködnie kell az államnak fölötte, hogy szabadossággá ne fájuljon vagy az összerdek ne szenvedjen alatta. A közegészségügyi, közérkölciségi- és közrendészet, a gyám- és gondnoksági valamint a cseléd- és gazdasági minden jól szervezett állam kiváló gondoskodásának tárgyát képezi. A mi végre a sajtót illeti, szerepének fontossága s a sajtószabadság áldásai oly ékesszóló és sikeres hirdetőkre találak már, hogy e kérdés fölötte nem időzöm tovább s csak *Stein* szavaira utalok, ki a sajtót a jövő uralmának mondja a jelen fölötte! A sajtószabadság némely viszás hatását és kinövéseit nem tagadják leglelkesebb védői sem, de ezek elismerése nem döntheti meg az elvet; a közműveltség emelkedésével e körjelenségek mind ritkábbakká, vagy legalább mind veszélytelenebbekké lesznek; egyébiránt a *zugsajtó* az állam részéről mindenesetre éber örködést igényel, s szűkséges, hogy a sajtókihágások ellen czélszerű törvényt szolgáljon övszerűl, mely leginkább az állami érdekeket s a magánviszonyokat biztosítsa a megtámadások ellenében. A mi a bíraskodási eljárást illeti, *magasabb műveltségi fokon* föltétlenül az esküdtszékek ajánlandók; ezt a dolog természete hozza magával; minden a sajtó útján történt nyilatkozat vagy a közvélemény kifolyása, vagy legalább mintegy appelláció a közvélemény forumára; az e téren elkövetett kihágásoknak egyedüli jogos bírása tehát csak a közvélemény maga lehet, a közvéleményt mint bíraskodó hatalmat pedig csak az esküdtszékek képviselhetik. A ballépések, melyeket

e körben a napi krónika följegyez vagy annak tulajdonitandók, hogy az intézmény elhamarkodva hozatott be, vagy a kezdet azon viszáságai közé sorolandók, melyek minden, magának utat törő, bár még oly helyes és magasztos elv nyomában járnak. —

Attérek az anyagi beligazgatás második körére, melyet a *gazdasági élet* való viszonya tár elénk. Az államhatalom beavatkozását e körben illetőleg azt mondja *Kaucz*¹⁾: „A nemzetgazdasági élet épügy szűkségli a szabadságot és szabad mozgathatást, hogy természetszerűleg fejlődhessek s helytelen hatóságli beavatkozás által téves irányba ne tereltessek, — a mint bizonyos esetekben szűkségli a rendet és a közhatalom tényleges fellépését.” Hogy egyes esetekben mely követelménynek adandó tulsúly? arra nézve általános érvényű szabályelv föl nem állítható, de mindenesetre helyesen jegyzi meg *Chevalier*: „Les cas douteux doivent être résolues en faveur de la liberté.” Az állam föfeladatai e körben: a teljes ipar- és forgalmi szabadság s szabad kereskedelem törvényesítése, az egyéni tulajdonjog biztosítása, ideértve a végrendelkezési jognak is fölmentését minden tulságos megszorítástól; teljes földterhermentesítés; a hitelt megszilárdító és előmozdító intézmények, nevezetesen jó telekkönyv és adókataster, gyors jogszolgáltatás; megfelelő pénzrendszer; kizárása — legalább rendes körülmények között — minden hatóságli árszabványoknak, s végül eszélyes és szilárd magatartás a hitelválságokkal szemben. Irányelvűl szolgáljon: a maradó érdekek biztosítása a muló fölötte. A mezei ipar körében különös érvényesülést nyer ez elv az erdészettel szemben; itt az erdőpusztítás és észszerűtlen gazdálkodás közérdekből meggátolandó; szépen mondja *Schmitthenner*, hogy az erdő nemzetgazdasági szempontból *hibbizomány*nak tekintendő, melynek csupán haszonélvezete illeti meg a jelen nemzedéket, míg állaga érintetlenül örökítendő át az utódokra.

(Folytatása következik.)

Megyei élet.

Lapunk mult számában a megyénkben legutóbb végbement tisztújításról szólván, nem voltunk azon helyzetben, hogy annak lefolyásával tüzetesebben foglalkozzunk.

A jelen alkalmat mindenekelőtt arra akarjuk felhasználni, hogy a tisztújításról szóló cikkünknek egyik passusát rectificáljuk. Pletényi Endre bizottsági tagnak a titkos szavazás behozatala tárgyában tett indítványa ugyanis nem elkésve adatott be — mint a kérdéses cikkben tévesen áll — s ennél fogva nem is ejtetett el, hanem a legközelebbi közgyűlés napirendjére fog kitűzteni.

Az alábbiakban közöljük még Kossalkó ossikói lelkész s bizottsági tagnak hozzánk beküldött beszédét, melyben szónok a választási actus megkezdése előtt, a közgyűlés szemére lobbantja, hogy a választandó tisztviselőket névsorát „magára octroyáltatta” s mely beszéd ennél fogva a teljesen indokolt ellenmondások és általános visszatetszés nyilvánulatainak egész viharát idézte elő. E beszéd, mely fölötte a közgyűlés ilyként ítélte, következőkép hangzik:

Méltóságos elnök ur! Tisztelt közgyűlés!

Éppen hat éve mostan, midőn a régi országgyűlési Deákpárt a municipalis törvény megalkotása — s annak a nemzet politikai életébe való átültetése által, a nemzet jóléte s haladása körül halhatatlan érdemeket szerzett magának. Most habár ezen törvény az európai közigazgatási törvényhozás magaslatán még nem áll ugyan, s számos hiányai a jó, rendes és ujkori közigazgatást még lehetetlennek teszik; mindazonáltal ezen törvény életbeléptetése által az előbbi már türhetlen, chaoticus, és az anarchiába átcsapó állapotok jelentékenyen enyhültek; a személy- és vagyonsbiztonság ezen új intézmény által erősbült; a közlekedési eszközök javultak; a nép nyers erkölcsli nemesbültek; és a polgári rend, mely a hatvanas években erősen meg volt ingatva, némileg helyre-

¹⁾ *Kaucz* id. műve nyomán.

²⁾ *Laboulaye* id. műve. I.

³⁾ *J. St. Mill* id. művében.

⁴⁾ *Stein* L. id. művében.

⁵⁾ Idézet műve. III.

⁶⁾ *Stein* id. művében.

⁷⁾ E fölosztásban *Stein* „organikus” rendszerét követem.

¹⁾ *Kaucz* Gy. A nemzetgazdaság általános tanai. I. Budapest 1875.

állt. Ez kétségkívül a hatósági törvények kitünő érdeme.

De midőn ezen törvények a közjólétre való általános hatásait, hálatelt szívvel a volt deákpárt irányában, készségesen elösmerném; nem zárkoztam el azon tudat elől: miszerint a szóban levő törvénynek a közigazgatás nemcsak helyes elmélete- de gyakorlatával szemben is *lényeges fogyatkozásai és messzeterjedő hiányai vannak*; — hiányok és fogyatkozások, melyeket a t. megyei közönség különféle szabályrendeletek alkotása által szelidíthetett és pótolhatott volna ugyan, miután az említett törvény, hiányossága érzetében, oly messzeterjedő hatáskört biztosít a megyei közönség számára, miszerint csak jó akarat és a közjó jól fölfogott érdeke kívánatik ahhoz, hogy a jó közigazgatás áldásait magunk számára biztosítsuk; — hiányok és fogyatkozások, melyeknek eltávolítása- és a gyakorlatban enyhítése legtöbbnyire a törvényhatóságok büles belátása- s hazafias érzületétől függött ugyan; de a mely remény, általán véve az egész országban, sehol sem valósult meg. Igen, uraim! nem valósult meg, mert hát őszintén, minden körülírás nélkül mondjuk ki a valódi szót: minden megyében létezik egy bizonyos, hatalmas fractio, némelyek ezt clique-nek is nevezik, a mely a municipális törvény szembeszökő hibáit, s szánandó hiányait személyes érdekek szempontjából ki szokta zsákmányolni; és a törvény hiányainak pótlására irányuló minden törekvést csirájában el szokta fojtani, jól tudván: hogy hatalma és megyei uralma csak addig terjed, míg a törvény ezen hibái nem rectificáltak, és a pozitív törvény a közigazgatás helyes elméletével összhangzatba nem hozatik.

Ezen törvény kezdetnek, átmenetnek és utöröknek igen jó volt, mert megszüntette a régi administrationalis önkényuralmat; elválasztotta, habár nem igen élesen, a közigazgatást az igazságszolgáltatástól, megállapította, legalább elvben, mert bizony gyakorlatban nem igen fedezhető fel, a tisztviselői felelősséget; és irányt adott a jövő törvényhozásnak, melyben haladva a jó közigazgatás oly epedve várt épületét betetőzheti — De fájdalom a régi deákpárt, ellefejlhetlen vezérének Deák Ferencnek szomorú elhunytá után, elemeire, a melyekből alakult, bomlott szét, s az *ugynevezett szabadelvű párt*, — lucus a non ducendo — a törvényhozás gyeplőit magához ragadva, nem hogy előre, a jelzett szabadelvű irányban, — mint már elnevezése arra őt jogosítja — haladott volna; de még mindeddig, mind a közigazgatás mind az igazságszolgáltatás terén visszahatólag működött, s minket a törvények oly chaoszával ajándékozott meg, mely chaos szétszórta- s rendezésére hosszú évek fáradszó munkája szükségeltetni fog.

Ezen szabadelvű párttól tehát, mely a közigazgatási bizottságokat az egész ország hangos tiltakozása dacára decretálta; a bírák önállóságát, függetlenségét és elmozdíthatatlanságát felfüggesztette, és még most is minden rationalis ok nélkül felfüggesztve tartja; az *önálló és szabad városi municipiumokat a megyébe bekebelezte*; a bagatell ügyeket a bírói qualificatióval nem bírói szolgabírákhoz utasítani *akarta*; a hagyatékok tárgyalását, ami különösen jogi képzettséget föltételez, a szolgabírói hivatalokhoz áttette; az árvaszékeket a helyett, hogy az árvaügyeket az illetékes bíróságokhoz utasította volna, újjólág mint külön hatóságokat szervezte; a bank- és vámügyi tárgyalásoknál a lajhántuliak elől lépésről lépésre hátrálni kényszerült, s ez által az országot az anyagi örvény felé sodorta; ezen szabadelvű párttól, mely az országot pénzügyileg rendezni, s az állami költségvetésben az egyensúlyt helyreállítani vállalkozott, és ime rövid három év alatt 100 milliónál több improduktív adósságot csinált, s a további adósságszínálásra, a kebléből alakult kormányának egy Bianco — meghatalmazványt adott; egy ilyen szabadelvű párttól, mely minket a provisoriumok boldog országába vezetett be; egy ilyen szabadelvű párttól — mondom — a közigazgatás monumentalis épületének befejezését, és betetőzését várni, mily hiu ábránd leendett volna!!!

Es éppen ezért, ott állunk ma, hol hat évvel ezelőtt voltunk, t. i. az általános tisztviselői választás előtt!!!

Nem akarom én most uraim! ezen *időszaki választásnak* a közigazgatásra való hátrányos befolyását elméletileg fejtegetni, miután ez inkább a tanári cathedrára illeti meg. Én inkább a kérdés gyakorlati oldalát, és pedig úgy, a mint ez megyékben jelentkezik, megérteni bátor leszek.

Ki ne vette volna észre közülünk azon lázas mozgalmat, melyet a megyében uralkodó családi töredékek a megyei hivataloknak embereivel való betöltése céljából már hónapokkal ezelőtt indította meg? Ki ne hallott volna azon compromissumok és kölcsönös pactumok kötéséről, melyeknek végcélja: *a megyei intézményt egy nagy ápoló intézettel átalakítani!* Kinek értésére ne esett volna a választási programnak a fractiók körében történt előleges megállapítása?! a mely program a fractiók köréhez tartozó minden tagnak zsebéből kikandikál. — A választandó tisztviselőknél névjegyzéke már is régen elkészülve, a választásnál szükséges szerepek művészi ízléssel és tapintattal kiosztva, és a választás kedvező eredménye előre biztosítva!!!

Ez a mai választás prózai, reális képe!

Es a dolgok ilyen állása mellett, mi még is

azon szomorú csalódásban ringatjuk magunkat, mintha mi választói jogunkkal a legkiterjedtebb mérvben élünk; és ezen sajátságos illúziókat még az sem képes megdönteni, midőn látjuk: hogy a legtöbb és a legfontosabb megyei hivatalokra csak egyetlen egy egyén jelentkezni fog, és ha még is a kijelölésben háromnak neve említetteti fog, a többi kettő mint „strohmann“ figurálni fog. — Egyetlen egy aspiráns a legtöbb hivatalra nem azért lesz, mert talán a megye területén oly nagy hiány volna a valóban művelt, és képzett emberekben, — hiszen annyi derék, eszes, és magasabb műveltséggel bíró dr. juris, köz- és váltó-ügyvédünk, s különböző jogásunk van, kik például a fontos és most már dusan jövedelmező szolgabírói, de segéd-szolgabírói hivatal is előléptetés reményében szívesen vállalnák el; azonban semmiféle rokonsági kötelék által nem lévén ezen bizonyos fractiókhoz fűzve, s a magyarországi cimertárbán szerencsétlenségükre nem fordulván elő neveik, a biztos bukás veszélyének nem akarják magukat kitenni. — Tehát nem a képzettség, nem a közügy iránti buzgalom, nem a szilárd jellem! — de, a rokoni kötelék, a családi összeköttetés, és a mi a legrosszabb... a vagyontalanság azon szempontok, melyek alá az összes megyei tisztviselői választások eredményének bírálata esik.

Ha mi tehát uraim, tovább is ezen az uton haladni fogunk, tönkre tehetjük ugyan az országot, de az egyszer elszegényedett családokat új jólétre feltámasztani, s régi fényüket ily módon visszaállítani, csakugyan soha sem fogjuk. — Mert a természet általános törvénye szerint *mindennek* a mi nem *életképes* szükségképpen vesznie, elenyésznie kell!

Ha mi tehát akarjuk a célt, akarnunk kell azon eszközöket is, melyek ezen cél elérésére elengedhetetlenül szükségesek. A cél: jó, rendes és ujkori közigazgatás; — az eszközök: képzett, buzgó, szorgalmas és szilárd jellemű tisztviselők. Különösen a képzettség azon elengedhetlen tulajdon, melyet minden k. i. tisztviselőben megkívánni, az ország jólétének érdekében, szoros és mulasztatlan köteletségünk; mert uraim! az állam szerves élő lény, mely csak akkor jörendhet jó egészségnek azaz: jólétnek, ha ennek minden tagja: azaz közege a reá bizott functiókat, híven, pontosan, és az ész postulatuma szerint teljesíti; — és ha csak egyetlen egy tagocska ezen nagy és kiterjedt testben, functióit vagy éppen nem, vagy pedig észellenesen teljesíti, ez visszahat az egész testre, s azonnal beáll az egész organismusban a roszulát egy bizonyos fok. — De nem kevésbbé szükséges a szorgalom és buzgalom mindazon tisztviselőknél, kik a honpolgárok személy- és vagyonbiztonsága, nem különben egyéni szabadsága felett őrködni hivatnak; és én erre vonatkozólag nem csak az elintéztét darabok nagy kvantitását, de különösen és főképen az elintézés módjai és kvalitását a szorgalom és buzgalom mértékét tekintem. — Végre a szilárd jellem minden k. i. tisztviselőben már csak azért is megkövetelendő, mert abnormális viszonyaink között számtalanszor oly helyzetbe sodortatik a k. i. tisztviselő, melyben az egyes befolyásos személyiségek kényelme a közjó érdekével éles ellentétbe jő, és ha a k. i. tisztviselő gyengébb jellemű, az érdekek ezen összeütközésénél mindég a közjó károsítottik meg.

Ily tulajdonokkal fölruházva — kell, hogy legyenek mindazon tisztviselők, kik a t. megyei közönség bizalmára igényt tartva, 6 éven keresztül a honpolgárok nyugalma felett őrködni, jólétüket előmozdítni, a közrendet, és az egyéni szabadságot megvédeni hivatva leendnek. De kérem, megtörtént-e arra nézve valamely intézkedés, mely ez irányban a t. megyei közönség majoritása jogos és méltányos igényeinek megfelelő? Hazafias tájadalommal ki kell jelentenem, *hogy nem*. Mert a megyében uralkodó családi párttöredékek által szerkesztett, és a megyei közönségünkre fölcrotyált névjegyzéke a választandó tisztviselőknél, minden fölvilágosodott s a nemzet haladását szíven hordozó honpolgár előtt felette gyarlónak s ki nem elégitőnek tűnik föl! Igaz, hogy erre egész chorusa az érdekletteknek azt fogja mondani: „Mindenkinek szabad bármely hivatalra jelentkeznie, és ha nem jelentkeztek mások, mint a mi jelöltjeink, nem tehetünk róla.“ Igaz, mindenkinek szabad jelentkeznie; de ha egy, *öntudattal bíró*, tudományos képzettségű ember abban a bizonyos, végérvényesen döntő megyei körökben, midőn jelentkezik, lebeszélte, vagy a biztos bukás kilátásba helyezése által visszariasztatik, vagy pedig oly alárendelt hivattalal kínálta meg, mely ismeretei — s tudományos készségéhez viszonyítva, semmiféle arányban áll, ... ily szomorú viszonyok között az eszes, jellemes, tehetséges — de nem cimeres férfiak a a közjó legnagyobb kárára a közszolgálatról visszavonulnak, s tehetségeik — és tudományos ismereteik érvényesítésére hálásabb tért keresnek; — — — a közigazgatás pedig *gyenge kezre bízva*, egész Európa, sőt egész civilizált világ discreditalatik.

En részemről, miután a periodicus választási rendszer országos törvényben gyökerezik, s ezen törvény módosítására a mostani szabadelvű párt uralma alatt gondolni sem lehet, — ezen káros rendszernek correcturáját csak is a szabad versenyben, azaz: a pályázati rendszerben látom; azonban az erre vonatkozó indítványt, tekintettel a tisztelt megyei közönség azon határozatára, mely

szerint a választás azonnal ejtendő meg, elkésztetnek hiszem, s jobb időkre halasztom; de a mai választási szabadság legalább árnyékának biztosítására a következő „határozati javaslatot“ beterjeszteni bátor vagyok. — Következik az ismert javaslat, mely elejtett.

Eperjes városi tisztviselői jelentése 1877-ik évi október, november és december hónapokról.

Eperjes szab. kir. városban 1877-ik év utolsó negyedében a közegészségi állapot általában kedvezőnek mondható, amennyiben az aránylag csekély számú megbetegülések az esetek többségében kedvező lefolyást s kimenetelt mutattak, és az itt-ott — szörványosan — fellépett és gyógykezelés tárgyává vált vörheny, utóbajaival együtt is enyhén folyt le. Tulnyomóan az emésztő-, de leginkább a légzőszervek hurutos bántalmi észleltetek, mely utóbbiak közül a „kiterjedt hörghurut“ gyermekek közt leggyakrabban került gyógykezelés alá. — A váltóláz az előbbi évnegyedekhez viszonyítva csekélyebb számban mutatkozott. — Erőszakos halál egy izben fordult elő, — akasztás férfial.

A városi polg. kórházban ez évnegyed alatt 32 férfi és 24 nő, összesen 56 egyén részesült orvosi gyógykezelésben.

Kelt Eperjesen, 1878-ik évi január 1-én.

Dr. Kovács Antal,

városi tisztviselő, s kórházigazgató.

Különlélek.

A *nőgyelet társas zeneestélye*, mely 1877. évi decemberhó 31-én vagyis Sylvester estéjén megtartott, fényesen sikerült. A nagyszámú közönség minden fesz nélkül pompásan mulatott s a tánc reggelig tartott.

Az estély jövedelme tett 193 frt 4 krt, a kiadás pedig 158 frt 29 krt. Maradt tehát tiszta jövedelem. 34 frt 29 kr. — Felülfizetéseket tettek: Agoston Károly, Tahy Miklós, Görgy Jordán, Oravecz András, Bielek László, Kosch Frigyes, Lasztóka László, Csatary Agoston, Bárány Huszár Imre urak, 50 kr-ával ifj. Meliorisz Kálmán 1 frt, Moesz Frigyesné 1 frt, Kubinyi Albert 1 frt, Dr. Szalay Kálmán 1 frt 50 kr., Dessewfy Lajos 1 frt 50 kr., Péchy Lucian 3 frt 50 kr, gróf Csáky Albin 5 frt.

A helybeli cs. k. 67. számú gyalog sorozred tisztikara a 60 frtban megalkudott zenekar díjából 30 frtot mint e tisztikar adományát, a nőgyeletnek visszaadta.

Wagner László a kir. műegyetemen a mezőgazdaság- és erdészettan nyilvános rendes tanára 1878. januárhó 1-től elvállalta a „Földmívelési érdekeink“ és „Falusi gazda“ szerkesztését. Ajánljuk ezen két jeles képes gazdasági szakközlönyt a magyar gazdaközönség pártfogására. A „Földmívelési érdekeink“ című hetilap előfizetési ára egész évre 6 frt, a „Falusi gazda“-é 3 frt. Az előfizetési pénzek Légrády testvérekhez (Budapest, V. nádorutca 6. sz.) a lap szellemi részét illető közlemények pedig Wagner László címe alatt (Budapest, V. Erzsébetter 10. sz.) küldendők.

A *korecsolyázó-idény* a kedvező időjárás folytán már mintegy három hét előtt kezdetét vette s azóta virágzóvá alakult. A jégpályát naponta számos sportkedvelő látogatja, kik a korecsolyázást, e kellemes és sok élvezetet nyújtó testgyakorlatot épen olyan, lankadni nem tudó kedvvel üzik, mint a mult években.

Ujév napján a helybeli bírói és ügyvédi kar a kir. törvényszék elnökénél szokásos módon testületileg tisztelt. Hasonlóképp testületileg tisztelt a megyei s városi, továbbá az itteni államhivatalok tisztikara s az ügyvédi kar a megyei alispánnál is, mely alkalomkor szívesen beszédek és üdvözlőváltatok váltottak.

Ugynevezett újévi felmentő-jegyek vannak némely városokban behozva. A ki magát ily felmentő-jegygyel, melyet az illető kapitányi hivatal kiállít, ellátja, pénztkiváló gratulansoknak azt mutatja fel, mint olyat, mely őt a további pénzbeli viszontkiváratoktól felmenti, mennyiben a kapitányi hivatal az ezen jegyekért befolyó összeget a város szegényei között kiosztja.

Igen szép intézkedés, melyet általánosban be kellene hozni, bár kétséges, vajjon ezzel a bajnak teljesen eleje vehető-e.

„*Aristophanes madarai*“ cím alatt Vida Adár, a helybeli kir. főgymnasium r. tanára, görög irodalomtörténeti tanulmányt irt, mely Rosenberg könyvkereskedésében kapható.

Drastikus gyógymód. Zsalmány községében — írja levelezőnk — egy ottani parasztember már hosszabb ideje valami kintjeljes betegséggel szenvedett. Nem lévén elég lelkiereje azt tovább tűrni, éjnek idején fölszedte magát s beugrott az udvaron lévő kutba, hol aztán a kereső háznép őt másnap halva, és így természetesen meggyógyulva találta.

A *kisebb polgári peres ügyekben* követendő eljárásról szóló törvény, a minisztertanács határozata alapján, 1878. február 1-én lép életbe.

Táborszky és Pársch zeneműkereskedésében Budapestben megjelent: Dalok a török-magyar barátságáról. Plevna nótá zongorára szerző Szentirmay Elemér. Ára 50 kr.

lometer Entfernung liegt, auf einem etwa 17 kat. hoch betragenden Schläge, das für das Jahr 1878 präliminirte Holzquantum von etwa 1310 Kubikmeter, meistens Eichen-Brennholz am Stamme und strichweise am 8 und eventuell am 9 laufenden Monats von 9 Uhr Vormittags angefangen licitando verkauft wird. Kauflustige werden hierzu an Ort und Stelle mit den Bemerkungen eingeladen, daß die Hälfte des Kaufpreises im Baaren allfogleich, die andere binnen 4 Wochen vom Licitationstage an gerechnet erlegt werden soll und der Käufer verpflichtet sei, das erkaufte Holzquantum bis 1. April, im bestimmten Falle bis Ende Dezember l. J. von der Waldstrecke, auf den bezeichneten Wegen, wegzuschaffen.

Die soeben erschienene Nummer 14 des illustrierten Familienblattes „Die Heimat“ enthält: Landolin von Reutershöfen. Roman von Berthold Auerbach. (Fortsetzung.) — Illustration: „Des Karsthirtens Weihnacht.“ Originalzeichnung von Prof. Franz Zveřina. — Meiner Mutter. Gedicht von Alfred Berger. — Drei Kameraden. Novelle von Aglaia von Enderes. (Fortsetzung.) — Berufskrankheiten der intellectuellen Arbeiter. Von Dr. E. Lewy. II Lebensdauer, Schutz und Hilfe. — Aus meinem Soldatenleben. Von Gustav Young. II. Die schlimmen Buben. — Kranke Blüthe. Von Richard Voss. Mit Illustration: Nach Gemälden heimischer Künstler: „Der neue Kalender.“ Von Heinrich Max. — Musik. Von L. P. — Aus aller Welt. — „Des Karsthirtens Weihnacht.“ (Bilderklärung.)

Fruchtpreise vom 4. Jänner 1878.

Weggen per 100 Kilogr.	fl.	7.—	—
Weizen „ 100 „	„	8.75	10.25
Gerste „ 100 „	„	6.50	7.50
Häfer „ 100 „	„	4.25	5.—
Hafer „ 100 „	„	—	—
Erbfjen „ 100 „	„	7.—	8.75
Linien „ 100 „	„	7.—	11.—
Winteln „ 100 „	„	9.50	10.—
Erbsen „ 100 „	„	2.25	2.50

Die in **Ofen** am 29. Dezember gehobene Zahlen:

54, 24, 64, 68, 14.

Die nächste Ziehung ist am 12. Jänner 1878.

Die in **Prag** am 2. Jänner gehobene Zahlen:

2, 63, 53, 9, 8.

Die nächste Ziehung ist am 16. Jänner 1878.

Felelős szerkesztő: **Kyss Géza.**
Kiadó-tulajdonos: **Az Eperjesi Bankegylet.**

Der im Dukafalvaer Terrain liegende Buchenwald, in der Ausdehnung von 50 Jo ch, ist klastenweise oder per Pausch stündlich zu verkaufen.

Näheres beim Eigenthümer Herrn **Gabriel v. Körtvélyessy** zu erfahren. 235 3-4

5396. k. i. sz.

Hirdetmény.

Eperjes sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a városi farraktárban lévő tűzifa készletből vegyes hasábfu 4 köbméter 7 forintjával, egy bécsi öl galyfa pedig 6 färintjával — jó száraz állapotban s házhoz szállítva eladásra készen áll.

Miről a venni szándékozók oly megjegyzéssel értesítettnek, hogy az utalványok a polgármesteri hivatal által állittatnak ki.

Eperjesen, 1877. évi december 29-én tartott városi gazdasági tanácsülésből.

Zu vermiethen.

Zu der Ungargasse, No. 245 ist der obere Stock, bestehend aus 9 Zimmern, Küche, Keller, Boden, Holzlage, Pferde- und Wagenremise vom

1. April l. Jahres

zu vermiethen.

Näheres zu erfragen beim Hauseigenthümer

Jakob Rosenhain.

1

1-4

Lokal-Veränderung.

Marcus Neumann

Schuhmacher in Eperjes,

erlaubt sich hiemit dem geehrten P. T. Publicum zu gefälligem Kenntniss zu bringen, daß er sein Geschäftszokal vom **1. Jänner 1878.** vis-à-vis dem jetzigen Lokale, im **Collegium-Gebäude verlegt hat.** 2-3

Zu verpachten.

Das zur Komloskeresztescher Gemeinde gehörige „**Podhrabina**“ genannte Gut, sammt allen Gebäuden, Aekern, Wiesen und Gutweiden, ist stündlich zu verpachten.

Näheres beim Eigenthümer Herrn **Gabriel v. Körtvélyessy** in **Cselfalu** (l. Post: Kapi) zu erfahren. 234 3-4

Ich mache hiemit dem p. t. Publikum bekannt, daß ich die in der **Rosengasse** im **Kovacs'schen** Hause — früher **Materny'sche**

Wagner-Werkstätte

vom **1. Jänner l. J.** eingerichtet habe und unter meiner persönlichen Leitung fortführen werde. Dasselbst werden alle **Wagner-Arbeiten** auf das Beste und Solideste neu ausgeführt, alle **Reparaturen** angenommen und **billig berechnet.** Auch halte ich — wie bisher — stets großen Vorrath von **Schlitten, Druckfeder-, ungarischen, polnischen, sowie Kinderwagen,** welche nach der neuesten Façon verfertigt, dauerhaft und billig zu haben sind. Achtungsvoll

Mich. Roskovits.

Sattler und Lackirer.

Unterleibs-Bruchleidenden

wird die Bruchsalbe von **G. Sturzenegger** in **Herisau** (Schweiz) bestens empfohlen. Dieselbe enthält keinerlei schädliche Stoffe und heilt selbst ganz alte Brüche, sowie Muttervorfälle in den allermeisten Fällen vollständig. Zu beziehen in Döpfen zu 5 Mark nebst Gebrauchsanweisung und überraschenden Zeugnissen sowohl durch **G. Sturzenegger** selbst, als durch Herrn **Hornmagi,** Apotheke zur heiligen Maria, in **Budapest.**

Zeugniß: Seit beinahe 30 Jahren war ich mit dem Leiden eines Bruches behaftet und hatte namentlich in den letzten Jahren sehr oft die heftigsten Schmerzen. Ich ließ mir zwei Töpfchen Bruchsalbe des Herrn **Gottlieb Sturzenegger** in **Herisau** kommen, und nachdem ich diese gebraucht, bin ich von meinem langjährigen Bruchleiden vollständig kurirt. Indem ich hier meinen tausendfältigen Dank öffentlich ausspreche, empfehle ich diese vorzügliche Bruchsalbe allen an diesem Uebel Leidenden. **Alpen, in Breußen, den 2. Januar 1868. Graeven,** Volkseidener. Zur Beglaubigung des Herrn **Graeven** unter Beibrückung des Siegels. **Alpen, den 2. Januar 1868. Der** Bürgermeister: **Furl.** 200 4-4

Lokal-Veränderung.

Gefertigter mache hiermit dem geehrten P. T. Publikum die ergebnste Anzeige, daß ich meine bis jetzt auf der **Rosengasse** im **Kovacs'schen** Hause gelegene **Wagner-Werkstätte** in mein eigenes Haus, **Ungargasse, Nr. 236,** vis-à-vis der **Fleischbänke** verlegt habe. — Indem ich für das mir bis jetzt geschenkte Vertrauen höflichst danke, offerire ich alle in mein Fach schlagende Arbeiten, welche stets solid ausgeführt werden, zu den billigsten Preisen, und halte während der Winter-Saison **Schlitten** stets vorräthig. — Indem ich für einen ferneren geneigten Zuspruch bitte, empfehle ich mich

Gustav Materny,

Wagner.

Az eperjesi takarékpénztár pénztári forgalma

az 1877-ik évi juliushó 1-jétől 1877-ki decemberhó 31-éig.

Bevétel.

	frt	kr.
Pénztárkészlet 1877. junius 30-áról	26,401	72
7% tőke betétekben	2,046	03
6% tőke betétekben	318,356	20
Kiváltott váltókban	1,491,159	49
Váltók utáni kamatokban	39,228	89
Kiváltott kézi zálogok	50,674	15
Kamat zálogok után	3,942	89
Lefizetések jelzálog kölcsönökre	9,120	55
Kamatok jelzálog kölcsönöknél	12,726	12
Felvett saját betéteink más intézeteknél	20,379	91
Eladott értékpapirokért	12,010	78
Értékpapirok utáni kamat	458	66
Házbér	1,076	34
Szelvényekért	535	20
Váltó óvásokért	443	22
Különféle jutalék	10	63
Eladott ingatlanokért	2,268	37
A tartalék tőkére	96	13
A nyugdíj alapra	59	81
3% bélyeg adó betéti kamatok után	78	75
Perköltség visszatérítés	133	58
Részvény átíratási díjakért	2	—
Folyó számlában	50,600	—

2,041,809 42

Kiadás.

	frt	kr.
7% visszfizetések	38,288	02
7% fizetett kamatok	261	40
6% visszfizetések	257,976	73
6% fizetett kamatok	2,307	15
Leszámitolt váltókért	1,516,415	31
Visszatérített váltó-kamat	108	88
Előlegek kézi zálogokra	61,704	25
Visszatérített zálog-kama	93	79
Kölcsön jelzálogokra	15,300	—
Visszatérített jelzálog-kamat	382	50
Más intézeteknél betéteink	25,000	—
Vett értékpapirokért	2,176	58
Üzleti költségek	710	62
Igazgatósági jutalék	2,966	58
Hivatali személyzet jutalmazása	450	—
Jótevény adományok	89	50
Váltó óvásokért	440	40
Tiszti fizetések	3,187	44
Egyleti ház számlájára	923	79
Fizetett adó	2,116	51
3% bélyegadó betéti kamatok után	1,407	25
részvénz-osztalék	17,675	—
Szelvényekért	83	16
Vett ingatlanokért	549	03
Folyó számlában	75,700	—
Pénztári készlet 1877. decemberhó 31-én	15,495	53

2,041,809 42

Eperjes, 1877. decemberhó 31-én.

Farkas Lajos,

főkönyvivő.